

Formandens beretning

Efter en veloverstået generalforsamling havde vi en stille og rolig julemåned og så frem til hvad det nye år mon ville bringe - og 2024 begyndte jo med snestorm, der lukkede alle veje, så vi måtte aflyse den første uge i det nye år.

Men vi begyndte det nye år med at sende en ansøgning til Gjerlev-Enslev Sparekasses Fond, om tilskud til ny belysning i depot 3 og det lille depot ved siden af. For da vi flyttede til Gjerlev i 2018, valgte Randers Kommune, at vi selv skulle bekoste disse depoter med ny belysning og det var dyrt.

Vi havde længe haft ønske om at udskifte de gamle, gulnede og ikke særlig økonomiske lysstofrør til nye LED-rør, som giver meget bedre lys. Indhentning af tilbud fra El-firma Knud Jørgensen i Mellerup blev straks sendt afsted til bestyrelsen ved Gjerlev-Enslev Sparekasses Fond, som hurtigt svarede tilbage, at man gerne ville støtte arkivet økonomisk.

El-arbejdet kom straks i gang og stor var vores glæde og tilfredshed over det fine arbejde, udført af el-firmaet og ikke mindst at kunne sende regningen videre til Gjerlev-Enslev Sparekasses Fond, hvilket vi var og er meget taknemlige for!

Årets generalforsamling i arkivsamvirket *Lokalarkiver i Østjylland* blev holdt på den forhenværende baron Gyldencrones herregård, nu hestesportcenter "Vilhelmsborg" mellem Mårslet og Beder.

Tre uger efter var vi inviteret til et kursus på Kulturperronen i Auning. Kurset var sponsoreret af *Sammenslutningen af Lokalarkiver*, SLA - og drejede sig om nye tiltag vedr. vores registreringssystem Arkibas.

Lørdag d. 6. april havde vi Åbent Hus for Aktivitetscentrets Venner. Igen i år skulle Påskeharen findes et sted på arkivet. Men Påskeharen er og bliver væk, så Rotten måtte igen agere 'Stand-in' til stor fornøjelse for børn og barnlige sjæle. Der var stor opbakning til arrangementet og arkivet havde besøg af ca. 30 børn og voksne. Der var i dagens anledning indkøbt karameller til uddeling til børnene.

Vi har længe haft ønsker om skuffeskabe til vores skriveborde, til at gemme vore kontorartikler i og få lidt mere orden på selve skrivebordet. Skulle de være fra genbrug eller skulle vi søge andre steder. Vi var heldige, at én på arkivet havde forbindelse til Sparekassen Kronjyllands hovedkontor i Randers og her havde man nogle i overskud fra en omrokering.

Vi fik dem ganske gratis, og er blevet lovet et par stykker mere, så alle har sit eget lille skuffeskab. Vi er taknemlige for, at Sparekassen donerer disse skuffeskabe til os. Vi er jo en trofast kunde, sagde man.

Sommermånederne har været stille og rolige - og sådan plejer sommeren jo at være.

Lørdag den 31. august var vi alle på udflugt til Viborg. Festudvalget havde arrangeret en spændende tur til Viborg Domkirke, med guidet rundvisning. Det var utroligt interessant at se og høre om den smukke domkirke, bag de tykke mure. Det store bladguld forgyldte træalter, de kæmpe store vægmalerier, granitløverne der bærer søjlerne, som holder den solide prædikestol af granit og det meget smukke orgel. Efter en fin oplevelse af Viborg Domkirke, var der frokost på Hjarbæk Kro og kaffe til afslutning af en rigtig fin og solrig sensommerdag.

Den 5. september skulle vi have været husvært for et enkelt kursus for *Lokalarkiver i Østjylland*. Alle udgifter skulle afholdes af samme - men, kurset blev aflyst i sidste øjeblik. Desværre for de 30 tilmeldte. Kurset blev med lidt forsinkelse holdt den 6. november.

Vi har fået ekstra værktøj fra SLA til vores registreringssystem. Det nye skal gøre det lettere og hurtigere at finde frem til alle de arkivalier vi har registreret.

SLA har også kontaktet os og spurgt, om vi har mulighed for at huse kursister over to hele dage med en uges mellemrum. SLA betaler selvfølgelig for forplejning til kursisterne, så vi har ingen udgift på det. Og det har vi selvfølgelig plads til. Modulkurset er planlagt til at være i januar 2025.

Nørhald Egns-Arkiv vil gerne takke alle medlemmer for støtte og opbakning.

Også mange tak for de frivillige ekstra bidrag vi har modtaget!

Til slut vil arkivet opfordre alle til at anbefale vores fælles arkiv og vores fælles historie til familie, venner, naboer og bekendte, samt at fortælle, at vi gerne modtager mange flere billeder og dokumenter, så vore efterkommere har noget at se og læse.

De graver og spørger i Mejlby

Af Alis Skjødt Nielsen

Kilde: Arkivmateriale, avisudklip fra Randers Amtssavis 28. juli 1956.

Ændringerne i vort samfund sker i hastigt stigende tempo, den gamle bonde kultur og de gamle skikke forsvinder og de gamle "fortællere" dør ud. Dette var hovedårsagen til, at Randers historiske museum i sommeren 1956 besluttede at gennemføre en omfattende undersøgelse og indsamling fra en mindre landsby i nærheden af Randers. Vi valgte den lille landsby Mejlby i Linde sogn, 9 km nord for Randers og det gjorde vi af mange grunde.

Der findes flere smukke kæmpehøje i landsbyens nærhed og museet havde for år tilbage udgravet en ret stor gravplads fra ældre romersk jernalder. Her er også fundet en runesten over "Eskil som døde med Thore i Øresund". Sydøst for landsbyen ligger tomten af en ødekirke, her er en Tinghøj, en Hørgade, en Snagsdam, en Torsmark og en Frørende, der er sagn om en blå jomfru der færdes her. Her er endnu et bylaug med oldermænd og bymænd, og der er en strimmel bylaugsjord, som lauget udlejer. Således lyder indledningen til en folder, der efterfølgende blev lavet af Dansk Kulturhistorisk Forening i 1962.

I artiklen fra Randers Amtssavis fra 28. juli 1956 skrives således ...

"Den i samarbejde mellem Randers museums historiske afdeling og Danmarks kristelige gymnasiast-bevægelse arrangerede lejr i Mejlby ved Randers, hvor man under ledelse af formanden for museet, kontorchef Povl von Spreckelsen og hustru, samt sekretæren, lærer Ole Warthoe Hansen, har sat sig for at undersøge og både i egentlig forstand og overført forstand, at grave det gamle Mejlbys historie frem.

Forinden holder man dog - som ved undersøgelsens begyndelse - et møde i forsamlingshuset for sognets beboere, hvor von Spreckelsen vil redegøre for det udbytte, man har haft af de 14 dages arbejde i området. Senere forestår et større arbejde med at samle og bearbejde det store materiale, der er indsamlet.

Avisen har spurgt P. von Spreckelsen, hvorfor man valgte Mejlby til denne den første undersøgelse i sin art i Danmark. Han svarer, at dels vidste man, der her skulle have været en af de såkaldte ødekirker, dels har man i tidens løb fundet et dusin romerske jernaldergrave i den store Mejlby grusgrav, ligesom der også er gjort flere fund fra bronzealderen herude".

"Og så må man endelig ikke glemme, at man her i højere grad end de fleste steder har bevaret et gammelt, patriarkalsk landsbysamfund - stærkt isoleret og oprindeligt, skønt der ligger så tæt på en stor, moderne by som Randers.

Hvad resultatet angår, siger von Spreckelsen videre, så har det på næsten alle punkter overgået vores dristigste forventninger. Vi er glade for, at vi kom herud. Beboerne har været ualmindelig hjælpsomme og interesserede, og det er slet ikke så lidt, man her har bevaret, dels af gamle sagn og skikke, dels af håndgribelige ting og minder fra fortiden.

Blandt de mange ting, vi dels har lånt, dels fået som gave, er der flere genstande, som det er en virkelig fornøjelse at kunne berige museets samlinger med. For eksempel kan nævnes en gammel brandhage og en plejl, hvorimod det endnu ikke er lykkedes os at opdrive den så efterspurgte kæphest, som næsten ikke findes noget steds i Danmark. Her er også en gammel vadsæk. det nok var værd at få ind til museet.

I øvrigt kan jeg i al beskedenhed sige, at andre museer allerede har spidset øren og bedt os om en redegørelse for tilrettelæggelsen, indsamlingen og erfaringerne, vi har gjort for at man de pågældende steder kan iværksætte noget lignende.

Noget af det morsomste, vi er kommet over i vores jagt på fortidens spor, er det gamle bystævne, som endnu lever herude. Oldermanden har endda protokollen helt tilbage til 1853, ligesom man stadig har bytrommen.

Bystævnet har og havde forskellige opgaver. Således driver man endnu i fællesskab 5-6 tønder land mager jord i byens udkant i bakkerne ved grusgraven. Hvert år i maj holdes en sammenkomst, hvor man lejer jorden ud. Der findes også endnu to bypumper, den ældste ved fællesjorden, den anden ved skolen.

Bag et kønt gammelt hus - oprindeligt vist stuehus til byens største gård "Mejlbygaard" - lå engang et stengærde, hvor den berømte Mejlby-sten, som i mange år har haft sin plads på Randers museum, engang stod. Nu er gærdet jævnet og man ser kun en hæk. Også dette gærde ligger umiddelbart ved byjorden i byens østlige del. Bystævnet er en morsom rest af Danmarks ældgamle lokale selvstyre og nok værd at agte på, så sjældent det nu er blevet.

Anlægget omkring forsamlingshuset er også en af de fællesopgaver, som bystævnet endnu varetager".

Povl von Spreckelsen

"Ellers kan jeg sige, fortsætter P. von Spreckelsen, at vi begyndte med at sende de unge studerende ud, to og to, til gårde og huse med et langt, men nyttigt spørgeskema, dels for at høre om hver enkelt gårds størrelse, ejerforhold og lignende, dels for at høre, hvad sognets gamle kunne berette om overpløjede eller fredede kæmpehøje, gamle kilder, vejspor osv. I anden omgang

O. Warthoe Hansen

gjaldt spørgsmålene skikke, fester og gilder.

Men for at gøre den første afdeling færdig kan man sige, at vi nu har stedfæstet Mejlbystenens oprindelige plads. Dernæst har vi fulgt den gamle bybrønds spor ind gennem byen. Der har gået et væld gennem gaden med det ejendommelige navn: "Hørgaden", "Hørgården" eller i en af de talrige andre versioner, bare "Hørgens". Gaden endte ved en dam, "Hørdammen", hvor nu forsamlingshuset ligger.

Jeg tror bestemt ikke navnet har noget med hør at gøre, men at det drejer sig om glosen "hørg", der dels betyder "helligdom", dels "en samling sten". Fra Hørdammen løb vældet videre tværs over vejen til den nuværende branddam, "Snagsdam", derfra videre sydpå til Frøsende og Thorsmark.

Fra Tinghøjene, Tinget eller Spangen, - kært barn har mange navne - og ordet spang, der beryder "en overligger" eller "lille bro" der jo kendes fra visen "Hr. Peder kasted' runer over spange", gik et andet væld. Og netop her ved Tinghøjene har ødekirken ligget. Kirken hed "Mellembys kirke", simpelthen fordi den lå mellem Gimming, Mejlby og Harridslev. Omkring 1910 brugte gårdens daværende ejer de mange store grundsten fra kirken - de havde længe ligget i vejen, når han pløjede, - til at bygge lade med, efter at han omhyggeligt havde sprængt dem i mindre stykker".

"Nu vokser der korn, hvor stenene engang lå, men til efteråret håber vi at kunne foretage en prøvegravning. Det ville være dejligt - og måske ikke helt utænkeligt - at der endnu i jorden fandtes spor af en af vore ældste kirker. Man havde også håbet på spor af en tilhørende gammel kirkegård, potteskår og lignende, men her led man en skuffelse.

Hvad de gamle skikke angår - ringridning, liegstouw, valborgblus - og hvad det altsammen hedder, så har man opsporet en særlig stubbenes fest, altså et efterårsgilde, ved navn "Stoftønde". Blandt sagnene må nævnes det om "Den blå Jomfru", som skulle have redet fra Snagsdam til Thorsmark og her står vi overfor et sagn, som sikkert går helt tilbage til oldtiden. (I arkivets årsskrift 2019 kan man læse meget mere om "Den blå Jomfru" - red.) Dernæst er der sagnet om "Den hovedløse Hest" og om "Hunden med Kæden". Det sidste kender vi i en anden version fra Hornbæk, hvor hunden altid løb til Randers.

Endelig må nævnes, at vi er stødt på en virkelig gammel storstue hos gårdejer Peter Petersen med tilnavnet "Sønder", hvis slægt gennem i det mindste hundrede år har siddet på den mindre gård "Birkholm". Her er lavtloftet, højst 2 meter, og endnu stråtag på en del af stuelængen. Stuen har også bevaret de svære gamle lofts-bjælker og smukke originale døre. Ejendommelig er også den såkaldte halvkælder - et spisekammer med en hylde, bundet op i kæder højt under loftet. Til halvkælderen kommer man ved at træde ned af fire gamle trin. Dens dybde har været bestemt af, at man skulle passe på, at grundvandet ikke trængte ind i den.

Et interessant indslag i vores undersøgelse har også været beretninger fra de tidligere Mejlbysborgere, som nu bor i Randers. De har kunnet supplere og korrigere mange af de oplysninger, vi har indsamlet og forelagt dem. En dag bragte vi således den gamle lods Christensen fra Randers og Gottlieb E. Christensen fra Linde sammen og optog på stålband, deres samtale om barndommen i Mejlbys.

Mejlby blev valgt fordi man havde lidt forhåndsviden og mente der var chancer for at finde særligt interessante ting. Og vi kommer nu, fordi nu er det tid. Der forsvinder til stadighed noget fra fortiden. Kæmpehøjene forsvinder, der gamle bondedragter forsvinder, storstuerne, gamle traditioner og gamle overleveringer er allerede forsvundet.

Nu må der ikke forsvinde mere. Derfor vil vi søge at indsamle alt det, der endnu findes og huskes, og bevare det for eftertiden".

Lærer O. Warthoe Hansen fortæller også lidt om undersøgelsen til Randers Amtsavis.

"Det er meningen at studenterne skal gå to og to og opsøge alle i borgere Mejlbys. Alle ejendomme skal undersøges, tegnes, måles op og fotograferes.

Gamle ting beskrives og fotograferes f.eks. gamle markredskaber, agestole, kaner, vognlygter, og seletøj.

Folkedragter er man også interesseret i at se, navneklude, køkkenudstyr, tin- og kobbertøj, billeder, fæstebreve og skøder. Man vil gerne have lov til at se alle de lerkar, bronze-redskaber, sten osv. der er fundet og ikke mindst gerne vide, hvor de er fundet.

Man er interesseret i kæmpehøje, navnlig overpløjede høje, stensætninger, ejendommelige sten f.eks. med runde huller eller andre mærker. Den historisk topografiske undersøgelse omfatter gamle veje, hulveje, stier og navne. Navnene skal skrives med lydskrift, fordi udtalen er meget vigtig.

Stor interesse har også mærkelige pletter i jorden - muligvis kan der findes gamle voldanlæg eller en gammel hovgård. Hvis disse ting er der, vil det sikkert attegne sig i marken.

Derudover vil man gerne have besked om gilder der holdtes i gamle dage, om sagn og folkelige overleveringer, om stednavne markerne havde i gamle dage, om bystævnet og traditionerne omkring det folkelige selvstyre, om gamle protokoller, om by-tromme og by-horn.

Som man ser, er der næsten ingen ende på det udspørgerne gerne vil have besked om i den halve snes dage, de er i Mejlby. Da forsøget aldrig har været gjort før, kan kun tiden vise, hvilke resultater eksperimentet vil give, men der er alle mulige chancer for, at de bliver fine".

Formanden for ungdoms-og foredragsforeningen, gårdejer Kristen Mathiasen, Lindegaard, gav udtryk for de tilstedeværendes ønske, da han udtrykte håbet om, at undersøgerne måtte få held med deres eksperiment i Mejlby.

► Der graves hos gårdejer Sv.Aa. Møller i Mejlby. Han ses i baggrunden i ternet skjorte. Foran ses lærer O. Warthoe i ternet skjorte, samt kontorchef P. von Spreckelsen, der ser til med interesse.

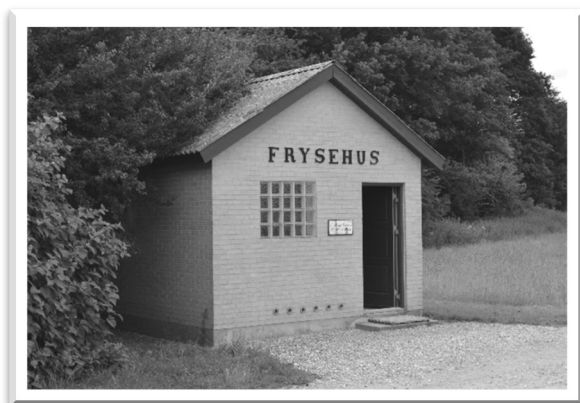
Frysehusene i Nørhald

Af Niels Bo Mandrup

Kilde: Arkivalier, nettet og research iøvrigt.

I århundreder har danske husmødre og deres tjenestepiger knoklet for at sikre familiens forråd af fødevarer. De har konserveret maden ved at tørre, henkoge, sylte, salte, ryge og fermentere, så maden kunne holde sig til den periode på året, hvor man ikke kunne hente friske varer i haven eller hos grønthandleren, ligesom de har haft behov for at sikre, at større portioner af kød kunne holde sig ud over de nærmeste dage.

Det har været arbejdskrævende processer, ikke mindst for landhusholdningerne, hvor man af og til slagtede en gris. Derfor var det nærmest en revolution, da det i årene efter krigen blev muligt at nedfryse kød, fisk, grønsager, bær og meget mere.

Fotos:

Niels Bo Mandrup

Billederne viser et typisk frysehus fra omkring 1950. Her er det opført i Oplevelsescenter Nyvang ved Holbæk som rekonstruktion, men med inventar fra et nedlagt frysehus.

Private fryseanlæg var stadig ukendte for de fleste på dette tidspunkt. Men fryseteknikken blev mere og mere udviklet, og mange steder fandt borgerne sammen om at oprette fælles frysehuse, hvor hver enkelt husholdning havde sin egen boks. Så udbredt blev denne teknik, at der i 1958 var omkring 3000 andelsfrysehuse i Danmark. I løbet af 1960'erne fik mange familier deres egen kumme- eller skabsfryser, og dermed svandt grundlaget efterhånden for de fælles frysehuse. Nogle ganske få skal endnu være i brug, men de fleste steder står kun de fysiske bygninger tilbage, nu naturligvis anvendt til andre formål.

Den nye teknologi betød, at husmoderforeninger og lignende havde kronede dage. Eksempelvis skrev Randers Dagblad 1. maj 1951:

Husmoderforeningen for den nordøstlige Del af Randers Amt holdt forleden Demonstration paa Dalbyover Hotel under Ledelse af Konsulent Frk. Larsen, Randers, der viste Partering af en halv Gris samt Indpakning til Fryseboks, herunder Nedfrysning af Frugt og Grønsager.

Frysehusene i den tidligere Nørhald Kommune forsøger vi at få et overblik over i denne artikel. Vi har talt op, at der her har været mindst 16 fælles frysehuse. Et af dem er **Hald og Omegns Andelsfryseri**, der på mange måder er et typisk landsby-frysehus, og som vi bruger som eksempel i denne artikel.

Udviklingen har været stort set parallel for de øvrige frysehuse i Nørhald: Efter opførelsen omkring 1950 har de haft en glansperiode op gennem 50'erne, hvorefter flere og flere i 1960'erne fik deres egen dybfryser derhjemme, så de fælles frysehuse efterhånden blev overflødige.

Hald og Omegns Andelsfryseris forhandlingsprotokol, regnskabsbog, vedtægter og arbejdsreglement er bevaret på Nørhald Egnarkiv. Det fremgår, at den stiftende generalforsamling blev holdt 17. februar 1950, hvor der blev valgt en bestyrelse bestående af Agnethe Skjødt, Ane Marie Skipper, Katrine Vinter, Jens Høgh, Albert Kjærgaard, Viggo Sloth og Bernh. Kjeldsen.

Forud for den stiftende generalforsamling var forslaget om at bygge et frysehus blevet drøftet på generalforsamlingen i byens brugsforening i 1948. Her rejste Kr. Skjødt sagen og fik tilslutning fra flere sider. Enden på snakken blev, at brugsforeningens bestyrelse foreløbig skulle arbejde videre med spørgsmålet.

Der var Enighed om at antage et Tilbud fra Ingeniør Carl Sinding, Aarhus, om et Atlas Fryseanlæg paa 92 hele Bokse. Budgetteret til c. 40.000 Kroner., hedder det i protokollen om beslutningen på den stiftende generalforsamling.

Andelsfryseriet købte byggegrunden af bymændene i Hald. *"Et areal af gaden"*, som det kaldes i tingbogen – altså har der været tale om en del af den fælles byjord. Grunden, der i dag har adressen Tvedevej 2C, er på 172 kvadratmeter, og Andelsfryseriet betalte 100 kroner for den.

Hald og Omegns Andelsfryseri blev taget i brug i 1950. I en publikation fra Nørhald Kommune i 2003 om bedre byggeskik, udarbejdet i samarbejde med arkitektfirmaet Sven Allan Jensen A/S, fremhæves frysehusets gavl som et eksempel på en såkaldt "tempelgavl". Foto på Nørhald Egnsarkiv.

Fryseanlægget tages i brug 7. august 1950. Da var der åbent hus, hvor medlemmerne var inviteret til at se anlægget, og bagefter var der fælles kaffebord i forsamlingshuset med ingeniør Carl Sinding, Aarhus, som vært. Anlægssummen blev opgjort til 44.013,45 kr.

Anna Stegger blev ansat som bestyrer fra begyndelsen, og tre år senere overtog Gudrun Larsen denne funktion. Hun ønskede at stoppe i 1968, og da ingen reflekterede på en annonce om jobbet, overtog den daværende formands kone, Helene Knudsen, opgaven og løste den indtil fryseboksens lukning i 1977.

Andelsfryseriets første bestyrer, Anna Stegger, måtte have *"det nødvendige Indpakningsmateriale til Salg til Medlemmerne og have det som sin egen Forretning"*, fremgår det af bestyrelsens protokol.

På det tidspunkt, begyndelsen af 1950'erne, var plastikemballage som klare plastposer, bakker med videre helt ukendt for de fleste og slet ikke udbredt i almindelige husholdninger. Derfor var det nødvendigt at være særligt omhyggelig med indpakningen af de varer, der skulle opbevares i frysehuset: Først fedttæt papir og uden om det et lag brunt papir, lukket med sejl garn og forsynet med et mærke, der oplyste om dato og indhold.

Arbejdsreglementet, der var trykt sammen med andelsselskabets vedtægter og udleveret til medlemmerne, fastsatte regler om åbningstid, betaling af boksleje, indpakning og mærkning med videre. Og så punkt 7:

"Ved Betrædning skal man benytte Sivsko, baade af Sundheds- og Renlighedshensyn."

Ellen Sommer, født 1927, kom til Stouby i 1952, da hun blev gift med Valdemar Sommer. Han havde året før overtaget sin fødegård, Kørshøjgaard. Der gik måske et par år, før de blev medlemmer af frysehuset i Hald, husker hun.

Vi havde et stort saltkar i kælderen, og der saltede vi kødet, når vi havde slagtet. Og vi henkogte kødet og havde det stående på hylder i kælderen. Så hentede vi det op, når det skulle bruges. Men det blev helt anderledes, da vi kom med i frysehuset. Det var en rigtig stor lettelse. Når vi havde slagtet, parterede vi jo, som vi plejede. Men så skulle kødet bare pakkes godt ind, i pergamentpapir og brunt papir og så en snor omkring med en mærkeseddel, så vi kunne finde kødet igen, fortæller Ellen Sommer.

Hun brugte også fryseboksen til grønsager og bær.

Det var blandt andet gennem de lokale husmoderforeninger, at husholdningerne fik viden om, hvordan man kunne udnytte de nye muligheder.

Ellen Sommer sad selv i bestyrelsen for fryseboksen i nogle år:

- Det skulle jo helst være én fra Stouby.

Boksen i Hald var åben hver dag i halvanden time.

- Somme tider fik vi mælkekusken til at tage en pakke med fra boksen. Så var vi fri for at køre de tre-fire kilometer til Hald og tilbage igen, husker Ellen Sommer.

Bestyrelsen for frysehuset i Hald holdt som regel møde et par gange om året. Desuden var der den årlige generalforsamling. Fra 1955 fandt man på at holde generalforsamling samme aften som forsamlingshusets generalforsamling, hvilket betød god tilslutning *imod Sædvane, hvor knap Bestyrelsen har været med som Deltagere ved den aarlige Generalforsamling*, lyder det i protokollen.

Enkelte nedslagspunkter fra protokollen:

På generalforsamlingen i 1960 måtte formand Chr. Knudsen henstille til medlemmerne om ikke at indlevere mere, end der er plads til.

1963: Aftenen sluttede med Fremvisning af Lysbilleder af Otto Kjeldsen, Hald, som fortalte om sine Oplevelser på en Amerikarejse paa en ganske udmærket Maade.

Op i 1960'erne var der flere og flere, der fik kummefryser eller fryseeskab derhjemme, og medlemmerne begyndte da at melde sig ud af andels-fryseboksen. I 1971 var medlemstallet i Hald nede på 55, i 1973 var der 36, og i 1975 var der 24 tilbage. Dermed var tiden ved at være løbet fra den fælles fryseboks.

Fryseboxens største Indtægt er ved at være fra ikke-Medlemmer, 2400 kr. Advokat Harbo, Randers, har saaledes haft 12 Faar & en Fedekalv "indlagt" i 4 Md., lød det i 1975.

På generalforsamlingen i juni 1976 blev bestyrelsen opfordret til at annoncere fryseboksen til salg, men endnu 2. maj 1977 var det ikke lykkedes at sælge. Men 17. maj 1977 var en aftale i stand med ostehandler Jytte Rasmussen, Stouby, der ville købe frysehuset for 6500 kroner, og på den ordinære generalforsamling stemte alle for et salg. Salget blev bekræftet på en ekstraordinær generalforsamling et par uger senere, og bestyrelsen blev bemyndiget til at afslutte regnskabet.

Efterfølgende var der altså osteudsalg fra bygningen.

Bygningen står der stadig og er i dag i privat eje.

Du kan læse mere om de øvrige frysehuse i Nørhald Kommune i en artikel på egnsarkivets hjemmeside: www.noerhaldegnsarkiv.dk

Arbejdsreglement for Hald og Omegns Andelsfryseri.

1. Frysehuset holdes aabent paa alle hverdage. Tidspunkterne fastsættes af Bestyrelsen.
2. Bokslejen indbetales til Kassereren, der udsteder Kvittering derfor. Lejen skal erlægges forud for et Aar ad Gangen.
3. Der maa kun opbevares Fødevarer i Frysehuset.
4. Varerne skal være afsvalede, før de maa lægges i Indfryseren.
5. Der maa kun anbringes indfrosne varer i Boksen.
6. Varerne skal være behørigt indpakkede og mærkede med Dato for Indbringelsen, Boksnummer og Vareart.
7. Ved Betrædning skal man benytte Sivsko, baade af Sundheds- og Renlighedshensyn.
8. Varer, der kan formodes at afgive lugt, saasom Fisk, må ikke indbringes, uden at der er taget betryggende Forholdsregler herimod.
9. Ingen Varer maa indbringes uden at være inspiceret af den tilsynsførende, der har Pligt til at tilbagevise ikke forskriftsmæssige Varer.

Herover ses ordensreglerne for Hald og Omegns frysehus. Der var visse regler der skulle følges og overholdes til punkt og prikke.

Således har der givetvis været husregler for samtlige frysehuse i det gamle Nørhald, dog kunne der være afvigelser i reglementet , men grundlæggende skulle frysehusene holdes rene og ordentlige, og alle skulle bidrage til dette.

Boelsmandens søn fra Gjerlev - blev en stor mand i Skive

Af Niels Bo Mandrup

"Sæd og Skik i Ommersyssel" er en lille bog på 68 sider, skrevet af lærer N. P. Bjerregaard på egnens dialekt eller folkemål, som beskriver lokale skikke og traditioner. Bogen er trykt med lydskrift, og den byder derfor på visse udfordringer, selv for de mere læsevante. Bogen blev udgivet i 1919 af 'Foreningen Danske Folkeminder og Udvalget for Folkemaal'.

Bogen indeholder beretninger om dagligdagen i det, der allerede under første verdenskrig blev opfattet som gamle dage – beretninger, som N. P. Bjerregaard har samlet blandt folk, der i begyndelsen af forrige århundrede var gamle. Det handler for eksempel om fester og skikke i forbindelse med f.eks. familiebegivenheder som bryllup og begravelse, fastelavns-, høst- og julegilder m. v.

I indledningen skriver N. P. Bjerregaard:

Det mål, som her er brugt, er det, der tales mellem Randers og Mariager fjorde, eller nøjagtigere: på grænsen mellem Gjerlev og Nørhald herreder, nemlig i byerne Gjerlev, Hald, Spentrup o. a. Målet er optegnet. Som det taltes i slutningen af det 19. århundrede, før den megen rejsen og jernbanen havde bragt nye ord og udtalemåder hertil.

Forfatteren, Niels Peder Kristensen Bjerregaard, blev født i Gjerlev i 1880, søn af boelsmand Kristen Nielsen Bjerregaard og hustru Jørgine Marie Skifter.

Kristen Nielsen Bjerregaards far havde en ejendom i Spentrup, mens hans farfar – N. P. Bjerregaards oldefar – var præst i København. Bjerregaard-navnet skulle stamme fra en gård på Sjælland.

Som helt ung arbejdede N. P. Bjerregaard ved landbruget. Senere kom han på højskole i Sorø, hvor han tilbragte en vinter, og dette højskoleophold gav ham mod på en boglig uddannelse. Han blev optaget på Ranum Seminarium, hvorfra han dimitterede i 1906. Inden han kom dertil, var han i 1903 medstifter af Gjerlev Bogsamling. Han tog i 1908 en tillægseksamen i tysk, blandt efter studier i Jena i Tyskland.

Som nyuddannet blev N. P. Bjerregaard i 1906 ansat som lærer ved Aalestrup private Realskole. Året senere blev han udpeget som leder af Aalestrup Privatskole. Det varede til 1910, da han havde nogle måneder ved Ringsted Skolevæsen, før han i august 1910 tiltrådte som sproglærer ved Skive kommunale Mellem- og Realskole.

Det blev i Skive, han for alvor satte sig spor. Det var her, han virkede, stiftede familie og boede indtil sin død i 1955.

Niels Peter Bjerregaard blev i 1911 gift med Marie Karoline Ring, med hvem han fik to sønner i henholdsvis 1912 og 1915. Hustruen døde i 1919 hvorefter Bjerregaard i 1920 blev gift med sin afdøde hustrus søster, Christiane Ring.

Udover at passe sin lærergerning påtog han sig en lang – meget lang – række tillidshverv: medlem af Skive Byråd for de radikale, medlem og senere formand for byens menighedsråd, i bestyrelsen og senere formand for Skive Folkeblad, han var aktiv i lejerbevægelsen, i biblioteksvæsenet og i købstadslærerforeningen, og ikke mindst engagerede han sig i det historiske og det folkelige.

Ved sin død var han således formand for Historisk Samfund i Skive og blev betegnet som dets bærende kraft. Bjerregaard havde i mange år haft opgaven som redaktør af årbogen Skivebogen. Han skrev talrige artikler både til Skivebogen og til andre medier, og han har eksempelvis bidraget til en bog om sine hustruers slægt.

Han skrev også blandt andet om Jeppe Aakjær og Marie Bregendahl og stod i spidsen for bestræbelserne på at skabe et mindesmærke i Skive for Aakjær.

I Skive-bogen 1955 skriver Gudmund Schütte om N. P. Bjerregaard efter hans død samme år:

Hvad vi elsker hos Bjerregaard, er hans vidt spændende menneskelige interesse, for store nationale Spørgsmål som den sønderjydske Sag, og for Dagliglivets Småting som Kaffe, Tobak og The.

Altid veloplagt, altid parat til at slå en Sludder av om dit og dat, om allehånde ting, der lå een på Sinde. Een af hans fornemste Egenskaber var hans uudtømmelige Hjælpsomhed, denne Redebonhed (parathed, red.) til at gå ind på alt, hvad der i Øjeblikkets Nød kunde falde een for Brystet.

Udover "Sæd og skik i Ommersyssel" har N. P. Bjerregaard desuden forsynet Dansk Folkemindesamling med "Ordsprog i Gerlev Sogn", en samling af ordsprog og talemåder, som i dag ligger i Det kongelige Bibliotek i Den sorte Diamant i hjertet af København.

Ifølge "Folk og Kultur", der er Årbog for Dansk Etnologi og Folke-mindevidenskab, blev samlingen i 1985 brugt af cand. mag. i dansk og folkevidenskab Inge-Lise Overballe som baggrund for en forelæsning. Det vil føre for vidt i denne sammenhæng at beskrive indholdet nærmere – det må vente til en anden god gang. Men et par smagsprøver fra samlingen skal vi lige have med:

- En kan altid se på manden, hvad kone han har.

- Folk bliver altid hellige, når de bliver syge.

- Når kvindfolkene bager, skal de gøres godt gale, men når de brygger, skal de behandles som et råddent æg.

► Niels Peter Bjerregaard, formentlig fotograferet mellem 1950-1955.

Foto venligst udlånt af Skive Byarkiv.

Kilder:

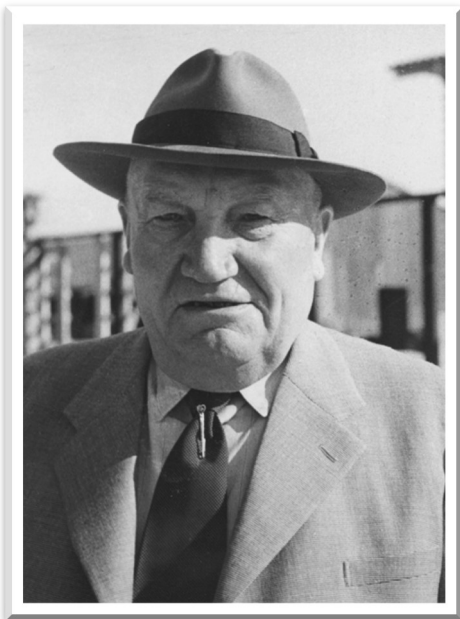
Skivebogen 1955

Kirkebogen, Gjerlev sogn

Folk og Kultur 1985

Div. aviser, via Statsbibliotekets Mediestream.

På næste side ses et klip fra omtalte bog - har man lyst til at læse resten af historien, så findes den på arkivet.

Bogens øvrige historier og resten af denne historie kan som nævnt læses på arkivet, hvis man har interesse og tålmodighed - red.

Fester og Skikke.

Gadebasser og Nyårgaver — Gåðbasər å nōj'sgawəɪ.

Dæ waɪ o'ltiəɪ liŋsdāwəɪ te be'sdæm'd tiər i o'ræð; mæn dæ wa jo ən hi'əl di'əl å å:ɪn, fa' sɑ'n æð ba'l blōw hol'd. Dæ sgu be'sdæləs sbæ'lmen', å dæ sgu jæn' senəs o sdæj hæ'n' 5 po hæ'ræðskon'to'ræð får' å fo den' seð'əl unəsgrōwn, dæ sgu vær i sdan', fa' di hai låw te' å hol liŋsdāw, å fa' dæ blōw bəgəð sa'l i' i fɑ'sgel'i bōjðəɪ, sgu ðəɪ jo åsə sɑ:rəs får' ən sa'l te' å dɑ:ns i', å diəfɑɪ wa' ðər æð pa sdegər i hwæ bōj', te ðə sgu sɑ:rə får' å fo o'l di teŋ' i å:rðən, å di blōw kald 10 gɑ:ðbasəɪ.

Nōj'sda blōw ðər olti hold liŋsdāw. De wa bæjər en å ho:lən ajn nōj'sda, få treðə nōj'sda sgu ðəɪ jo be'sdæləs æð bedə ku'n, sjæl' om de id wa sɑ fɑ:lə mōð', å de wa rɑ:rəsð å ha' ən hæ'ləda ba'g ædəɪ, få sɑ ku ðər blyw ti' te' å sɑw u'ð. 15 Da de wa ðən fə:sd liŋsdāw, dæ blōw hol'd, sɑ sgu ðəɪ te den' vælgəs nōj' fɑlg, dæ sgu sɑ:rə få ol', hwa' ðər angig ba'lərən i' ðə næjsd o'ɪ. Di gaməl gɑ:ðbasəɪ hai lawəð de hiələ i sdan' te nōj'sliŋsdāwən, å di blōw åsə ve' å foŋ'gi'ɪ hiələ a:wðənən.

Nåð ædəɪ te dɑn'sən hai be'gøn'd, å næ' o'l kɑ:ln å pigərən 20 wa komən te sde', sɑ krōwəð gɑ:ðbasərən ən wa:ls en', å di hai i fɑ:ɪvæj'ən snageð sam'əl om, hwæm di sgu ha te dje ædəɪmen' i be'sdæl'enən. Næ' i wa komən gɑd te' å be'gøn mæ dɑn'sen, å di næjsdən o'l sam'əl wa po gol'd, sɑ li' mæ jid

Liŋsdāwəɪ - *baller*. o'ræð - *året*. hi'əl di'əl - *hel del*. 5. sbæ'lmen - *spillemænd*. jæn' - *en*. sdæj - *sted*. unəskrōwn - *underskreven*. sdan' - *stand, orden*. sa'l - *i stedet for sal siges nu forsamlingsbygning*. bōjðəɪ - *byer*. sdegər - *stykker*. 10. nōj'sda - *nytårsdag*. bæjər en - *bedre end*. ajn - *anden*. æd bedə ku'n - *en lille smule*. mōð' - *meget*. 15. hæ'ləda - *helligdag*. foŋ'gi'ɪ hiələ a:wðənən - *fungere hele aftenen*. 20. te sde' - *til stede*. krōwəð en' - *forlangte*. snagəð sam'əl - *talt sammen*. ædəɪmen' i be'sdæl'enən - *efterfølgere i be-stillingen*. gol'd - *gulvet*. li' mæ jid - *lige med et*.

En landsbydegns endeligt

Af Jenny Hedegaard

Kilde: "Gammelt nyt fra egnsarkivet" skrevet af Peter Østergaard

Det gjorde dybt indtryk på kirkegængerne da degnen pludselig sank død om i Mellerup Kirke.

Salmesangen forstummede, og skyndsomt bar man den gamle degn ned i annexgården, hvor en tilkaldt læge fra Randers fastslog dødsårsagen som brystkrampe.

Tragedien fandt sted for 150 år siden - den 18. februar 1838, og er beskrevet af Peter Østergaard, Nørhald Egns-Arkiv.

Det er ikke fordi, jeg svælger i tragedier, skriver Peter Østergaard, - men når jeg i arkivets bugnende hylde og skuffer falder over sådanne usædvanlige skæbner fra dagliglivet, kan jeg ikke bare lade dem synke tilbage i støv og glemsel.

For mig er de stadig levende medmennesker, som bør have et eftermæle, fordi deres skæbner har noget at sige os i dagens og nuets travle ræs.

▼ Mellerup sognekirke

Beretningen om den gamle degn:

Daler og brændsel

Han havde været lærer og kirkesanger i Støvring i 30 år og var den sidste sognedegn på egnen. Støvring skole, der dengang lå tæt op ad kirkediget, var stiftet af Støvringgård Kloster, der også betalte skolelærerens løn: 24 rigsdaler og 8 tønder korn - samt ildebrændsel.

Det var en ganske pæn årsløn i 1736, men der var krig og inflation, da Niels Melchiorson i 1808 tiltrådte embedet.

Han var 35 år og havde kone og tre børn, så kårene i degneboligen var ganske små.

Niels Melchiorson var ikke uvant med at vende skillingen - skræddersøn fra Langå og som 20-årig skoleholder i Rønde, hvor han i 1797 blev gift med Bodil Marie Schiødtz fra Randers. Hun var i familie med gartneren fra Støvringgård Kloster, Carl Frederik Schiødtz, og måske derfor fik manden kaldsbrev til Støvring-Mellerup sogne.

Med nu seks børn og to plejebørn havde degnen mange munde at mætte, og i 1814 førte den nye skoleanordning til klækkelig lønforhøjelse for lærerne, som bl.a. skulle have skolejord at dyrke.

Men - *'ikkun de agtværdigste skulle nyde den fulde løn'*, og Melchiorson var ikke seminarieuddannet.

Sognepræsten bedømte ham imidlertid, som en ædel sjæl og en god kristen - og anbefalede, at han - nu med 20 års undervisning bag sig - fik fuld løn.

► Støvring kirke

Mismodig

Støvringgård Klosters direktion mente dog ikke at kunne afse landbrugsjord til skolelod, og i mange år måtte degnen trækkes med myndighederne.

Sluttelig greb amtet ind og pålagde skoledistriktet at yde ham en årlig kompensation på 10 rigsdaler. Dette rejste en storm af harme, og bønderne nægtede at betale.

Melchiorsen måtte give afkald på pengene for at kunne leve i nogenlunde god forståelse med sognet. Men stemningen var ødelagt - og mismodig følte degnen sig som offer for en sammensværgelse, hvor ingen i sognet måtte eller turde vise ham den mindste tjeneste.

Sognepræsten noterede i 1822, at han var krænket på degnens vegne over den fornærmelige behandling, denne havde døjet.

Hertil kom, at Mellerup bymænd i 1827 fik oprettet egen skole og kirkesangerembede i Mellerup, hvorved Melchiorsens løn nedsattes.

Fra Støvringgård fik han afslag på ansøgning om at indrette et værelse til et par privatelever, der kunne have givet ham en smule erstatning for alt det tabte.

Den hårdt prøvede skolelærer fortsatte trods alt i embedet - pligtopfyldende, men formodentlig resigneret. Nogen bitterhed mærkedes ikke.

Og søndag den 18. februar 1838 viste han sin kollega i Mellerup, Anders Skanderup, sin hjælpsomhed ved at vikariere som kirkesanger.

Og her stod han så, 64 år gammel, landsbydegn. Træt og tynget af livets fortrædeligheder - men kaldsbevidst og trofast i tjenesten og sang salmen:

"Hvo ved hvor nær er mig min ende - se tiden hastigt går.

Hvor let og snart kan det sig hænde, at jeg mit vandrebudskab får.

Giv mig, oh Gud, ved Jesu tro i afskedstimen trøst og ro".

Det kan ikke undre, at salmens ord i hans situation har virket overvældende.

Sindsbevægelsen satte punktum for 30 år som landsbydegn.

Store forventninger til udgravning i Knejsted

Af Niels Bo Mandrup

Midt i 1700-tallet blev der ifølge en overlevering gjort et stort sølvfund i Knejsted. Så stort var det, at det kom til at udgøre grundkapitalen i en af Knejsteds store gårde.

Det fortalte i hvert fald Tinus Jørgensen, der fra 1888 til 1930 drev en gård i Knejsted, og han henviste til, at hans far havde fortalt, at *"man ved at grave i Toppen af en Høj for 200 Aar siden havde fundet en Kobberkedel fyldt til Laaget med Sølvpenge"*, som det hed i Randers Dagblad i 1942.

På det tidspunkt havde Tinus Jørgensen overdraget gården til sønnen Sigvald. Han var under markarbejde stødt på nogle stensætninger og henvendte sig til museet med sin mistanke om, at der kunne være tale om en gravplads.

Med baggrund i sin fars beretning havde Tinus Jørgensen visse forventninger til, hvad de nyfundne grave kunne indeholde. Ædelt metal blev dog ikke fundet, men Sigvald Jørgensen havde dog ret alligevel: Der var noget at komme efter.

Fundet blev gjort på Korsbakken nord for gården. Her var der allerede en halv snes år i forvejen fundet et gravkammer fra romersk jernalder – fra det første århundrede efter Kristi fødsel.

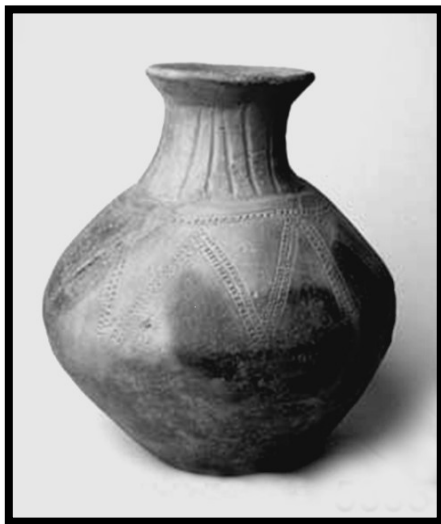
Blandt de arkæologiske Fund, som i de senere Aar er anmeldt til Randers Museum, indtager den af Museet undersøgte Gravkiste i Knejsted en Førsteplads, skrev Randers Dagblad i august 1934. Den fundne gravkiste blev efterfølgende opstillet i Randers Museums have.

Fundet i 1942 omfattede tre grave. Den første var fra keltisk jernalder kort før Kristi fødsel. Denne grav var ret ødelagt og indeholdt bare skår af et par lerkar.

Grav nummer to manglede det halve af stensætningen, og graven var i øvrigt tom. *Det tredje Gravkammer gav fuldt ud Løn for det Slid, der var forbundet med Udgravningen*, skrev Social-Demokraten for Randers og Omegn i april 1942.

Her fandt arkæologerne adskillige lerkar, der som avisen skrev *i sin Tid stod fyldt med Mad og Drikke til den dødes Henfart*. Især fremhæver museet fundet af et smukt ornamenteret, vaseformet kar med en lille lerkop oven i.

Apoteker O. Løye fra Løve Apoteket i Randers medvirkede i udgravningerne. Han konstaterer, at opstillingen af lerkar ligner den, som man har set i andre jernalder-fund. Derimod er der ret stor forskel på keramikken i de forskellige egne omkring Randers, og museet søger derfor at opnå et overblik over hver egns særprægede keramik-kunst.

*Kilder: Randers Dagblad,
Social-Demokraten for Randers
og Omegn, samt kulturarv.dk*

Denne krukke med to ører er også en del af jernalderfundet i Knejsted i 1942. Krukken er 27,5 cm høj og munden har en vidde på 17,5 cm.

Foto: kulturarv.dk

Et af de fine lerkar fra fundet på Korsbakken i 1942. Et fint vaseformet lerkar, hvor man kan se, at pottemageren i jernalderen har gjort sig umage med udsmykningen.

Foto: kulturarv.dk

Ikke så enkelt at være uddeler i Harridslev

Af Niels Bo Mandrup

Kilder: Ansættelseskontrakt og arbejdsreglement for brugsuddeleren i Harridslev samt avisklip fundet via Mediestream.

I 1915 tiltrådte Jens Carlsen som ny uddeler i Harridslev Brugsforening. På Nørhald Egns-Arkiv opbevares både hans ansættelseskontrakt og det "Reglement for Uddeleren", som han var underlagt. Det fremgår heraf, at det ikke var så enkel en sag at være brugsuddeler dengang.

"Naar børn sendes efter Varer, skal Uddeleren nøje paase, at Barnet faar alle de rekvirerede Varer med og omhyggelig nedpakkede, saa de ikke kan tage Skade under Hjembringelsen. Er ingen Kontrabog medfulgt, hvori de købte Varer kan indføres, medgives der Barnet en specificeret Regning, og det skal paases,, at Penge, der gives Barnet tilbage, bliver vel forvarede, saa de ikke kan tabes.

Der maa sørges for, dersom Barnet kommer i Udsalget nær mod Aften, at faa det expederet, saa at det saavidt muligt kan naa hjem, inden det bliver mørkt, og i saadant Tilfælde maa Børnene ekspederes før de voksne, selv om de er komne sidst", hedder det i reglementet.

Her beskrives også, at varer, der ikke tåler fugt, skal opbevares tørt. Tobak og Cigarer skal om vinteren opbevares i varmen: *"Cigarer fordrer et særligt tørt Opbevaringssted og bør helst opbevares i Uddelerens private Værelser".*

Der er også krav om kølig opbevaring af saltkød, sild og fedtstoffer. Pølse bør ophænges i butikken. *"Saa snart de viser Tegn paa Skimmel, bør de indgnides med Talg",* lyder det.

Ost, der er skaaret af, hindres i at fortørres ved at omvikles med et vaadt, rent Klæde eller ved at bevares under Glas.

Og videre:

"Klipfisk skærmes mod Fugtighed og da snarlig Bedærvelse ved at nedpakkes i tørt Halm i en Kasse".

Så det var store og mange krav, der blev stillet til uddeleren.

Ansættelsesaftalen er underskrevet af Jens Carlsen og af fomanden, L. J. Madsen, den 13. januar 1915. Som vederlag for sin indsats skal Jens Carlsen have seks procent af forretningens bruttoomsætning. Butikken – eller uddelingslokalet, som det kaldes i kontrakten, skal alle hverdage holde åben til *"Kl. 8te Aften"* Søn- og helligdage holdes åbent i overensstemmelse med helligdagslovgivningen.

Ellers fremgår det af ansættelseskontrakten, at Jens Carlsen skal sørge for renlighed og orden i lokalerne, og han skal *"holde de ham betroede Varer vel konserverede og i god og smuk Orden"*.

Han må ikke sideløbende med ansættelsen i Brugsen drive sin egen forretning. Dog må han for egen regning opkøbe og forhandle uld, skind, æg og brød.

Det fremgår ikke umiddelbart, hvor længe Jens Carlsen var uddeler i Harridslev. Men han betegnes som sådan i Randers Dagblad i januar 1931, da han blev genvalgt som formand for Harridslev Afholdsforening.

Senere blev han vognmand i Havndal, hvor han døde som 84-årig i 1966.

▲ Udenfor den gamle brugs i Harridslev står uddeler Jens Carlsen sammen med sin kone, Lassine, og to børn, nemlig Arne Peter og Ingrid Jenny. Desuden en unavngiven voksen kvinde, måske en ung pige i huset. Børnene er født i 1911 og 1913. Foto: Nørhald Egnsarkiv

De ældste veje i Skandinavien

Af Jenny Hedegaard Brint-Nielsen

Kilde: Udsnit fra Randers Amtsavis den 20/9-2016

De ældste veje i Skandinavien er fundet i Enslev Mose.

Museum Østjylland har tilført arkæologien ny viden med udgravninger ved Kastbjerg Å, hvor bondestenalderen titter frem og vidner om mennesker og liv på stedet for 4600 år siden.

Der er pokkers smukt i - Enslev Mose, hvor Kastbjerg Å igen har fået lov til at slynge sig som et naturligt vandløb efter i årtier at have løbet udstrakt frem til udmundingen i Mariager Fjord - tæt på Assens.

Et sandt naturscenarie med åen, der slynger sig gennem de grønne eng- og mosearealer, hvor kvæg græsser fredeligt og rovfugle svæver hen over landskabet.

Men der har for mange år siden opholdt sig mennesker i ådalen, viser nye udgravninger, som Museum Østjylland har foretaget.

Iflg. udgravningsleder, mag. art. Bo Madsen - er vi nede at hilse på bondestenalderen.

"Inden for 50 - 60 meter, er der fundet 10 passager, der ligger under en-to meter tørv. Herunder et lag af tilhugget tømmer, som blev dateret til at være omkring 4600 år, og dermed et af Skandinaviens ældste vejanlæg.

Det arkæologiske arbejde resulterede i ny viden om konstruktion af fortidens veje og vadesteder.

Man har med andre ord anlagt veje og vadesteder for at få kvæg og markredskaber over åen og ud på det saftige græsareal.

For indeværende kendes på landsplan mindre end 30 udgravede lokaliteter.

Men der er også sidegevinster at hente i de fund, som udgravningerne åbenbarede. For der er gode opbevaringsforhold for organisk materiale i den kalkholdige å, som tilføres vand fra 25 kilder.

Der er således fundet sjældent bevaret trægenstande fra jernalderen.

Der er fundet bygningstømmer, brugsgenstande, brudstykker og dele af vogne og hjul, samt et okse-åg og skæret til oldtidsplov. Bo Madsen oplyser endvidere, at der tidligere er fundet et anglo-irsk smykke ved Kastbjerg. At der har været masser af liv og aktivitet omkring ådalen og Enslev mose langt, langt tilbage i tiden, vidner de utallige udgravede bopladser om. I bogen "Enslev skriver historie" - er der beskrevet arkæologiske udgravninger og fund helt tilbage til jægerstenalderen.

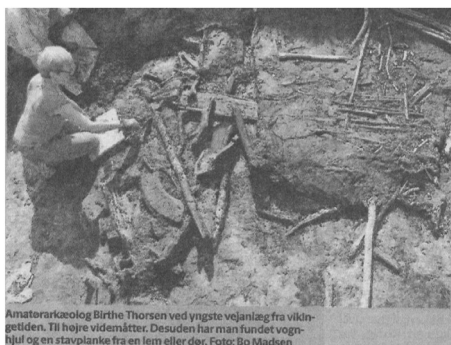
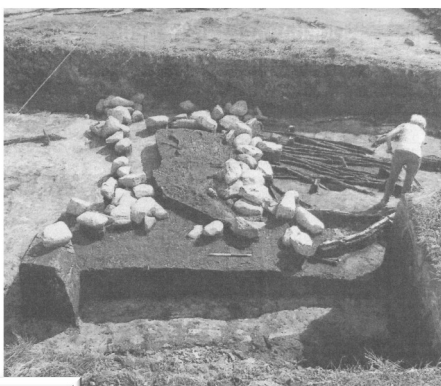

◀ Udgravningen ved den genslyngede Kastbjerg Å.

Foto: Flemming Ørnbøll

► Udgravningsfelt med vejspor nord-syd. Vejen er delvist skyllet bort af et yngre åløb.

Foto: Flemming Ørnbøll

Amatørarkæolog Birthe Thorsen ved yngste vejanlæg fra vikingetiden. Til højre i billedet ses videmåtter. Desuden har man fundet vognhjul og en stavplanke fra en lem eller dør. Foto: Bo Madsen

◀ Amatørarkæolog Birthe Thorsen ved yngste vejanlæg fra vikingetiden. Til højre i billedet ses videmåtter. Desuden har man fundet vognhjul og en stavplanke fra en lem eller dør.

Foto: Bo Madsen

Den bærbare pc og dens forfædre

Af Alis Skjødt Nielsen

Kilde: Hukommelsen samt fotos fra nettet.

Teknologien i dag flyver med fuld fart derudad, det gælder både telefoner og pc og meget andet. Og jeg, som er det modsatte af en vårhare, kan dog stadig huske tilbage til første halvdel af 1970'erne.

Min tid som ansat på hullestuen hos S. C. Sørensen i Randers begyndte 1. marts 1972 og titlen var 'Hulledame' når man nu var på en hullestue. Hullestuen var dengang på 3. etage (i dag er en ekstra etage bygget oven på) og med en fin udsigt ud over Randers Bro og ud ad Århusvej.

Vi var ca. 30 damer på hullestuen, de fleste hullede fakturaer, der var sendt til Randers fra de øvrige SCS-afdelinger i hele landet. De øvrige 8 hulledamer var i afdelingen for diverse opgaver, såsom at hulle lagerstyring, kreditor- og debitorbogholderi, ilt & gas, nye kunder, kasserapporter og mange andre arbejdsopgaver.

Vi arbejdede alle på akkord og vi 8 "diverse-hulledamer" var på fælles akkord – hvordan man så fik den regnet ud. Så hvis en kollega var for længe om at snakke med køkkenpersonalet, så kunne vi andre godt blive lidt sure i masken.

Hullestuens damer arbejdede i 3-holds skift. Første hold fra 07-13, næste fra 08-16 og sidste fra 13-19. Jeg begyndte min tid på eftermiddagsholdet, som det blev kaldt, men havde et ønske om en fuldidsstilling og efter ca. 2 måneder kom jeg på heldagsholdet, 8-16.

Vi havde en kort kaffe- og strække-ben-pause fra 10.00 til 10.15 og frokostpause fra 12.30 til 13.00. Ofte hentede vi frisksmurte håndmadder i kantinen lige ved siden af hullestuen og spiste dem de sidste 10 min af arbejdstiden. Så brugte vi frokostpausen til en gåtur i byen eller til div. indkøb. I hvert fald var det dejligt med frisk luft.

Efter indkøb i byen og færre penge på kontoen, så var der påfyldt lidt ekstra energi til de sidste eftermiddags timer, for hovedet var efterhånden trætt, nakken værked og myoserne rumsterede under huden i den konstante foroverbøjede stilling med nakke og hoved.

Ikke så sært, at mange hulledamer var fast klientel hos byens læger, fysioterapeuter og massører.

Sammenligner man datidens dengang smarte computer med nutidens super tekniske bærbare pc, så er der jo sket en kolossal udvikling, der slet ikke er til at begribe.

Den første computer jeg stiftede bekendtskab med var en IBM 29. For at få den til at yde et stykke arbejde, så havde edb-teknikerne lavet et programkort til hvert af de førnævnte arbejdsopgaver. Ét til lagerstyring, ét til kasserapport, ét til debitor, ét til ilt & gas, osv. osv.

Dette program-hulkort skulle fastgøres omkring en tromle, som var tilpas stor, så kortet lige akkurat kunne nå omkring og fastgøres i en lille rille – tromlen blev derefter placeret øverst i midten af maskinen og når der var lagt en stak nye hulkort op i 'føderen' - til højre på billedet - så var man klar til arbejdet.

Hvis der var tale om indbetalinger, så havde edb-teknikerne designet programkortet således, at i en given tal-kolonne, lavede den selv foranstillede nuller, alt efter beløbets størrelse – dét syntes vi var smart fundet på.

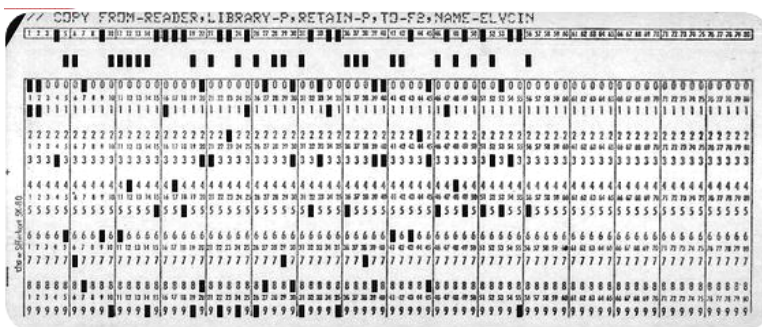
Når man havde siddet i en god ½ times tid med f.eks. indbetalinger, så tog man alle de hullede kort og satte i en kasse på et fælles bord og derefter skulle det hele hules én gang mere, men nu var det en kontrol-hulledame, som var på opgaven. Når hun fandt fejl, så skulle fejl-hulkortene sættes på højkant og kassen returneres til hulledamen, der så skulle rette fejlene ... og tilbage igen.

IBM 29 med kikk til program-tromle øverst i midten.

Kun ét program ad gangen kunne sættes om tromlen.

Efter nogle år, blev der leaset nye maskiner – IBM 129 – disse nye maskiner havde en funktion der gjorde, at man nu kunne indlæse 10 programkort ad gangen og dermed dreje på en lille programvælger, når man skiftede job. Og der var en 'Dub'-knap som blev brugt flittigt, hvis den samme tekst skulle gentages, så var man jo fri for at skrive samme tekst igen og igen. På IBM 129 var der både huller og tekst på det bearbejdede kort – det gjorde hele arbejdsgangen endnu hurtigere, for man behøvede ikke mere 'læse' hullerne, teksten stod jo øverst på kortet, som kan ses herunder ▼

Endnu nogle år gik med disse IBM 129 maskiner til hulkort, men efter dem blev der installeret 5 disktestationer - to personer ved hver station. De to personer var placeret diagonalt overfor hinanden med en boks midt på bordet med en skærm på hver side, samt et (lidt) nedsænket tastatur. Foran tastaturet var der en åbning ned i maskinen og deri skulle man sætte en diskette. Denne diskette havde en hukommelse på 70 KB!!

Vi syntes dengang det var helt vildt og kunne slet ikke forstå, at så mange data kunne være på sådan et tyndt stykke plastik, der lignede en singleplade fra vores pureste ungdom.

Ved sådan en diskettestation havde jeg min faste plads de sidste 7 år af min tid hos S.C.Sørensen.

Nu var det ikke mere en tung kasse med en masse hulkort i, men kun sedlerne fra lagerstyring eller andre arbejdsopgaver samt disketten, der skulle videre til kontrol-hulledamen.

Tænker man nærmere over arbejdsgangen som var dengang, så var det jo en langsommelig proces og man kunne jo aldrig vide sig helt sikker på, hvor mange håndvaske der var på lageret i eks. Hjørring.

Når en håndvask var blevet solgt i Hjørring blev dagens kopi af fakturaen sendt med bil til Randers. Næste dag blev disse fakturaer hullet og kontrolhullet og derefter besked tilbage til Hjørring om, hvor mange håndvaske, der var på lager. Men allerede samme dags formiddag havde den lokale VVS-mand måske købt to håndvaske mere og nu var lagerbeholdningen ikke helt sikker - var der ti eller otte?

Det skal lige nævnes at S.C.Sørensen havde mange afdelinger i hele landet, der var afdeling i bl.a.: Hjørring, Frederikshavn, Aalborg, Herning, Aarhus, Horsens, Kolding, Esbjerg, Odense, København, Næstved og selvfølgelig Randers som hovedafdeling.

Først i 80'erne kom der en urolig tid på hullestuen. Vi fik at vide af ledelsen og vores HK-mand, at ude på alle afdelinger skulle man have egne computere, så hver afdeling selv skulle indtaste lagerbeholdning og div. andre opgaver og derved skulle hullestuen nedlægges - dog over en periode på to år.

Således fik ca. tredive hulledamer frit lejde til at søge nye jobs. Nogle var beslutsomme og søgte nyt straks, andre blev til den bitre ende, for på grund af alder var de ikke interesseret i, at skulle et nyt sted.

Undertegnede var i lykkelige omstændigheder og jeg fik en fin aftale med SCS og HK om, at mit engagement skulle ophøre 1½ måned før nedkomst, og at jeg ikke skulle på job igen efter nedkomst og efterfølgende barselorlov. Jeg var glad!

På ledelsesniveau havde der i 1992 været en del uheldige valuta-spekulationer i risikofyldte værdipapirer og det gamle hæderkronede firma måtte se sig nødsaget til at erklære sig konkurs. I 1893 havde Søren Chr. Sørensen grundlagt firmaet som stål- og vvs-grossist og var derved stor leverandør til VVS-branchen i hele Danmark.

En 100-års fødselsdag sluttede før festen begyndte!

Øster Tørslevs bytromme er landet på arkivet

Af Niels Bo Mandrup

Som navnet siger, er Nørhald Egns-Arkiv et arkiv, ikke et museum. Det er et sted, der modtager, opbevarer, registrerer og gemmer dokumenter, billeder, film og andre arkivalier i fysisk og elektronisk form. Derimod siger vi som oftest nej tak til at modtage fysiske genstande.

Men i sensommeren 2024 fik arkivet et tilbud, som vi ikke kunne sige nej tak til: Et tilbud om at overtage Øster Tørslevs gamle bytromme.

Trommen fik vi overdraget af Henning Sanddahl Jensen, hvis farbror, Jens Peter Jensen, i mange år var byens trommeslager. Oprindeligt tilhørte trommen Øster Tørslev Bylaug, og Jens Peter Jensen var, ifølge bylaugets protokol, hyret som trommeslager. I 1962 hed det i bylaugets protokol:

Trommeslagerens løn blev forhøjet til 10 Kr. pr. Gang.

I 1964 nedlagde bylauget sig selv. Da lød det i protokollen:

Det vedtoges at give Jens P. Jensen en erindring som tak for, at han har gået med trommen i så mange år.

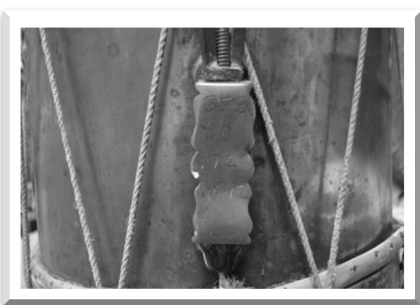
Desuden fik han lov at beholde trommen. Efter Jens Peter Jensens død er trommen blevet i familien, som altså nu har overladt den til Nørhald Egns-Arkiv at passe på den. Men familien har passet godt på den, trommen er velbevaret og i god stand, ikke mindst i betragtning af, at den er mere end 200 år gammel.

I sine erindringer om barndoms- og ungdomsårene i Øster Tørslev har den tidligere Nørhald-borgmester Jens Kristian Kristensen, Råby, fortalt om bytrommen.

Trommeslageren blev da sendt ud i byen, fangede borgernes opmærksomhed med en trommesalve og forkyndte sit budskab.

Den blev også brugt, når der kaldtes til bymøde, og hvis byens vandforsyning skulle afbrydes, blev trommen også benyttet i forbindelse med advarslen.

Da bødkeren døde, blev Jens Peter Jensen udnævnt til trommeslager og han betjente byen på samme måde i mange år, indtil mere moderne kommunikation overflødiggjorde trommeslagningen.

Jens Kristian Kristensen husker i sine erindringer, at trommen blev brugt i 1970, da kroejer Kristian Bach markerede Øster Tørslev Kros 250 års jubilæum.

I 2010 søgte en arbejdsgruppe under Borgerforeningen Øster Tørslev Fritidslokaler oplysninger

om trommen og fik svar fra Statens Forsvarshistoriske Museum, også kendt som Tøjhusmuseet. I dag hedder det Krigsmuseet og er en del af Nationalmuseet.

"Den tromme I har i jeres besiddelse er meget fin, og noget I skal sørge for at passe godt på. Det betyder blandt andet, at I ikke skal pudse den op, da dette vil slide unødigt voldsomt på trommen.

Den er efter al sandsynlighed bygget i perioden 1790-1814, og nok i den tidligere ende af perioden.

"3JJR" betyder 3. Jyske Infanteri-Regiment, "7C" betyder 7. kompagni. Regimentet blev oprettet i 1790.

Når vi kan sige at trommen er fra før 1814, er det fordi den Norske Løve stadig er i rigsvåbnet foran på trommen. Danmark mistede Norge i 1814, og derefter forsvandt den Norske Løve ud af våbnet.

Trommen har efter al sandsynlighed ikke været med i de Slesvigske Krige. Hvis den har, har den i hvert fald skilt sig ud. Under krigene har den været mellem 40 og 60 år gammel, og på det tidspunkt havde de militære trommers udseende ændret sig".

Som apropos kan tilføjes, at også Ilshøjs gamle bytromme er i arkivets besiddelse. Den er dog i en noget ringere forfatning. Den har intet våbenskjold, men bærer inskriptionen "3JR, 6C, N10".

Ilshøjs bytromme havde været opbevaret hos Niels Borup, fortæller Jens Kristian Kristensen i sine erindringer. Udover at være brugt som bytromme har den også været anvendt som instrument i en trio, der spillede til fester rundt på egnen sidst i 1930'erne. Niels Borup spillede på violin, Karl Dahl spillede på tromme og sang tillige, og Eva Voldstedlund spillede på klaver.

Kilder:

*Forhandlingsprotokol, Øster Tørslev Bylaug.
Jens Kr. Kristensens erindringer på Nørhald Egns-Arkiv.
Samt oestertoerslev.dk*

Tekst til billeder side 33 og 34:

*33) Jens Peter Jensen med bytrommen i Øster Tørslev.
Foto: Nørhald Egnsarkiv.*

34) Trommen er forsynet med et våbenskjold, der blandt andet viser, at den er fremstillet før 1814, da Danmark mistede Norge, idet den norske løve indgår i skjoldet. Trommen har en diameter på 38 centimeter og er 42,5 centimeter høj.

Nærbillede af spænde-anordningen, der bærer inskriptionen, som viser, at trommen har tilhørt 3. jyske infanteriregiment.

Udklip fra Randers Amtsavis

9. marts 1949.

Billedet hvor Marius Jensen
poserer med trommen er
desværre noget medtaget.

Alligevel håber vi, at man kan se
detaljerne.

Øster Tørslev gør Krav paa at have Landets ældste Bytromme, der endnu bruges. I mange Aar gik den nu 87-aarige fhv. Bødker Niels Chr. Nielsen med Trommen, der efter Sigende har været med i Krigen i 1864 og skal være ca. 100 Aar gammel. I de sidste 25 Aar har den nu 53-aarige Husmand Jens Peter Chr. Jensen dog haft det ærefulde Hærv, som han røger med stor Akkuratess og Interesse. I gamle Dage fulgte Oldermannstittlen med at gaa med Trommen og være den, der opbevarede den. Nu indvarslas f. Eks Vandværks-Generalforsamlinger pr. Tromme, og Trommeslageren opbærer et Vederlag paa 3 Kr. for hver Tur. Er et Dyr faldet og har brækket Benet, og det skal slaas ned, samler man ogsaa Ø. Tørslevs Beboere ved voldsomme Trommehvirvler. Paa ovenstaaende Billede ser man Jens Peter Chr. Jensens yngre Broder og Assistent Boelsmand Marius Jensen, røre Trommen, der ogsaa bruges til at kalde til Bystævnerne.

Øster Tørslev har Landets
ældste Bytromme

Boelsmand Marius Jensen
med Bytrommen

Da Rigsrevisionen fandt til Linde

Af Niels Bo Mandrup

En gruppe borgere i Linde med Jan S. Ravn og Torben K. Madsen som anker mænd har udgivet bogen "Linde by i Nørhald Kommune". Bogen, der udkom i august 2024, er blevet en bestseller i den forstand, at hele oplaget er solgt. Der blev nemlig alene trykt det oplag af bogen, som var forudbestilt. Bogen er på cirka 100 sider og i A4-format.

Det er ikke historie, men fortællinger, hvor vi samtaler med gode folk, der enten bor her endnu, har boet her i en længere periode, eller som på anden måde har viden om den udvikling og afvikling, der er sket i denne periode, skriver Jan Ravn og Torben Madsen i bogens indledning.

▲ Linde 1954. Foto: Det kongelige Bibliotek

En af de historier, der fortælles i bogen, handler om et temmelig enestående møntfund, der blev gjort i Linde i 1955.

Dengang blev kirken restaureret, og da fandt man under gulvet en lerpotte, der var fyldt med gamle mønter. Mønterne blev sendt til Nationalmuseet, der beholdt tre og sendte resten retur til Randers Museum med henblik på en udstilling i Linde.

Om de nogensinde blev udstillet, vides ikke. Men i en protokol i Nationalmuseet står skrevet med blyant, at mønterne i 1979 befandt sig hos sognepræst Greibe i Tvede Præstegård. I 2016 gør Rigsrevisionen Nationalmuseet opmærksomt på, at møntsamlingen er væk, og derfor henvender museet sig til menighedsrådet i Linde for at få mønterne retur.

I menighedsrådet er der ingen, der kender til mønternes eksistens. Men da Bent J. Glad fortæller sognepræst Susan Ballegaard Sørensen i Tvede Præstegård om sagen, fortæller hun, at hun på et tidspunkt har set en kasse bag nogle gamle kirkebøger. Og ganske rigtigt: her var mønterne gemt.

Ellers byder bogen på en tur gennem byen, ad Lindegårdsvej, Lindevej, Rævagervej, Enghaven og Ka Fiilsvej.

Alene Ka Fiils, der af nogle blev anset for at være heks, er en historie værd, og den er da også beskrevet i bogen.

Dertil kommer beretninger om forsamlingshuset og om en del af de aktiviteter, der har fundet sted i huset, eksempelvis folkedans og bordtennis, dart og dilettant. Desuden omtales kirken, vandværket, brugsen, mejeriet, vognmandsforretningen, det gamle sprøjtehus, telefoncentral, skole, fryseboks m. v.

Bogen rundes af med en række personlige beretninger om Linde, fortalt af tidligere og nuværende Linde-borgere.

En udpluk af en af dem kan vi få med her. Det er Finn Jakobsen, født 1932, der fortæller om lærerinden, frk. Carstenskov. Hun var frisk og elskede at give børnene nogle små uskyldige forskrækkelser.

En dag var der en flok drenge, der ville give hende en forskrækkelse. Så drengene aftalte at fange så mange mus som muligt derhjemme og tage dem med i skole næste morgen. Her blev fangsten anbragt i katederskuffen. Og da frøkenen åbnede skuffen for at finde sangbogen til morgensangen, myldrede det ud med mus. Frøken Carstenskov skreg op og løb til den modsatte ende af klasselokalet.

De skyldige måtte stå resten af dagen i skammekrogen med næsen vendt mod væggen – uden at få lov at spise madpakke, husker Finn Jakobsen.

Ideen om en bog om Linde har ulmet i en 20-25 år, fortæller Jan Ravn:

- Og så ringede Torben Madsen engang i 2021 og sagde *"Nu skal det være"*.

Derefter gik processen i gang. Via Facebook og andre kanaler kontaktede initiativtagerne folk med kendskab til Linde og bad om deres beretninger. Nogle nedskrev selv deres historier, andre fortalte til Jan Ravn og Torben Madsen, der eksempelvis ud over det skriftlige materiale fik indsamlet 19 timers diktafon-optagelser. Efterfølgende har de redigeret det indkomne materiale.

I første omgang blev der trykt 120 eksemplarer af bogen, og hele oplaget var solgt på forhånd. Siden er yderligere 30 eksemplarer sendt i trykken. Der er ingen, der skal tjene penge på bogen.

Kilde:

Jan S. Ravn og Torben K. Madsen: Linde by i Nørhald Kommune.

Nørhald Egns-Arkiv takker hermed for et eksemplar af bogen - den er blevet registreret og gemt til eftertiden. (red.)

▲ Linde 1956 ▲

Kogekunst i Harridslev for 175 år siden

Af Niels Bo Mandrup

Nørhald Egns-Arkivs grundlægger og mangeårige formand, Peter Østergaard, har i sine efterladte skrifter fortalt om kogekunst i Harridslev Præstegård i sidste halvdel af 1800-tallet. Arkivet havde nemlig fået indleveret en *kaagebog*, begyndt den 30. martii 1834.

Den skjoldede og frynsede bog er bestemt ikke kedelig at kikke i, noterer Peter Østergaard:

At der førtes en stor husholdning i den gamle firlængede præstegård, afspejles i de solide kulinariske anvisninger, der enten får tænderne til at løbe i vand – eller giver formelige kvalme-fornemmelser, fortsætter Østergaard.

▲ Den gamle præstegård i Harridslev, hvor Danæus var præst i årene 1882 til 1898.

Foto: Nørhald Egns-Arkiv

I kragetæer og gotisk-snørklede håndskrifter med blyant, blækstift og gåsefjer fortæller bogen om vekslende madskikke gennem 70 år og giver opskrifter på såvel dagligretter som festmad.

Fra 1834 stammer for eksempel opskriften på nationalretten rød grød:

Til 1 $\frac{3}{4}$ pot saft og 5 pægle vand tages 2 kopper risengryn og en kop stivelse, omtrent et halvt pund puddersukker, 10 kardemomme, skallen af en halv citron og en håndfuld stødt mandler.

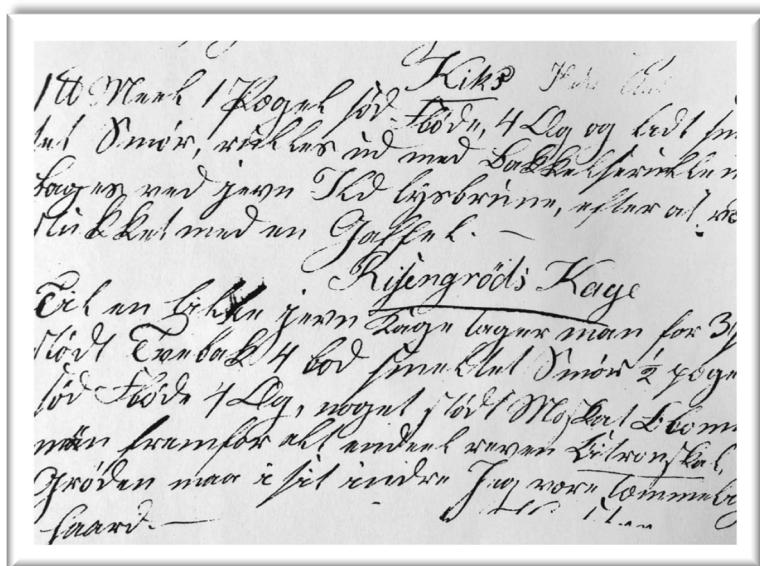
Kronprinsens Budding lyder som en solid afslutning på en gallamidag:

En pægl mælk, 18 lod mel, 16 lod smør, 6 lod sukker og lidt kardemomme. Det hele røres koldt sammen og bages vel. Når den er afkølet, røres 16 æggeblommer heri, hviderne piskes og iblandes. Den koger tre timer.

Et væld af mad- og kageopskrifter suppleres med masser af gode husråd, for eksempel trækplaster for bulne fingre, fremstilling af blanksværte, farvning af garn og tøj, rensning af sengefjer, middel mod bovlamhed hos heste og udryddelse af kålorme.

På billedet herunder ser man en opskrift på kiks og risengrøds kage.

Jo, hos pastoren i Harridslev vidste man råd for mangt og meget – og lidt af hvert, konstaterer Peter Østergaard.

Altergang i præstegårdens lade

Af Niels Bo Mandrup

Kilde: Arkivmateriale

I 1874 truede Øster Tørslev Kirke med at falde sammen, og det blev besluttet at bryde den ned og i stedet opføre en ny på den gamles plads.

Det tog to år at bryde ned og at bygge op igen, og i den periode skulle sognebørnene fra Øster Tørslev i stedet gå i kirke i nabobyerne Råby eller Tvede, fortæller Nørhald Egns-Arkivs mangeårige formand, Peter Østergaard, i sine efterladte skrifter.

Menigheden i Øster Tørslev fik efter nogen parlamenteren med biskoppen lov til at holde gudstjeneste i præstegårdens lade.

Foto: Nørhald Egns-Arkiv.

Biskoppen imødekom ansøgningen såvidt, at der kunne holdes andagt med prædiken og salmesang i laden – men ikke noget med brød og vin, og heller ikke barnedåb.

Øster Tørslev-folkene lod sig ikke slå ud. Sammen med sognepræsten dannede de en arbejdsgruppe, blandt hvis medlemmer en, nemlig dyrlægen, bar det markante navn Grundtvig.

Trods provstens advarsler mod flere henvendelser til biskoppen forsøgte man på ny – og modtog igen afslag på at kunne holde gudstjeneste med nadver i laden.

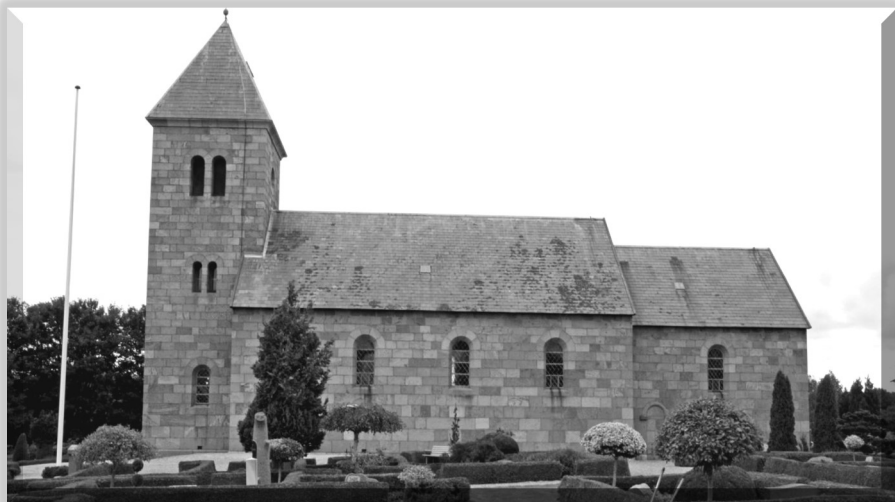
Så spillede Tørslev'erne trumfen ud: Når man kunne hjemmedøbe børn i nødstilfælde og meddele nadverens nådegaver til sengeliggende gamle mennesker uden at sakramentet led afbræk, kunne man vel også foretage de samme kirkelige handlinger i præstegårdens lade.

Desuden henviste man til den Hellige Skrift, hvor der i Apostlenes Gerninger i kapitel 2 står:

"... og hjemme i husene brød de brødet og holdt måltid med fryd i hjertets oprigtighed."

Den kunne biskop Brammer ikke give igen på, konstaterer Peter Østergaard.

Og dermed kunne præstegårdens lade gøre fyldest som kirke, indtil den nye kirke i Øster Tørslev stod færdig og kunne indvies 14. august 1876.

Nyere foto af Øster Tørslev Kirke - fotograf, Henning Rasmussen

I forbindelse med førnævnte polemik om Øster Tørslev sognebørns mangel på kirke til ditto handlinger i hjembyen, indsætter vi her en af Peter Østergårds utallige tegninger.

Hans fantastiske tegninger har altid et finurligt og muntert udtryk.

Regnskab 1/10-2023- 30/09-2024

	indtægter	udgifter
kontant	761,50	
bank indestående	19.652,97	
saldo 01 okt 2018	20.414,47	
kontingent & gaver	29.570,00	
salg af foto-kopier og bøger	1.628,00	
Tilskud fra kommunen, egenbetaling	48.192,50	
Renter	7,31	
Generalforsamling & foredrag		1.346,55
Arsskrift & porto		6.002,00
Drift & diverse		12.530,88
Kursus & kørsel		2.068,00
Mobilpay gebyr		179,37
Materiel & Kontorartikler		34.601,25
Abonnementer & SLA		12.954,77
	79.397,81	69.682,82
kontant	449,00	
bank indestående	29.680,46	
saldo 30 sep 2018		
	99.812,28	
		30.129,46
		99.812,28

Regnskabet er revideret d. 3/10 2024

af:

Lissy Overvad Jens Hjørt

